

Henk Wolfert en Jos Karssemeijer (LNV)

Langs de grote rivieren loont het om toe te werken naar een geïntegreerd beheerplan KRW - Natura 2000 binnen de randvoorwaarde van veiligheid. Uit een verkenning voor de IJssel is gebleken dat de knelpunten niet zo groot zijn, maar dat de drie sporen elkaar wel kunnen vastzetten. Met flexibiliteit, een goede communicatie en afstemming op het niveau van het riviertraject kan synergie bereikt worden. Dat vraagt om een gezamenlijke beheersvisie en regie op de planvoorbereiding.

Drie sporen

Er wordt hard gewerkt aan de implementatie van de Kaderrichtlijn Water en de implementatie van Natura 2000 (de Vogel- en Habitatrichtlijnen). Momenteel gaat de discussie vooral over doelen en maatregelen, maar uiteindelijk moeten alle voorbereidingen landen in meerjarige beheerplannen: het stroomgebiedsbeheerplan en het beheerplan Natura 2000. Langs de grote rivieren speelt daarnaast de uitvoering van het beleidsvoornemen Ruimte voor de Rivier, gericht op de handhaving van de veiligheid tegen overstroming. Deze drie 'sporen' lopen in principe onafhankelijk van elkaar en hebben verschillende tijdspaden. Echter, de sporen zullen elkaar in het veld ontmoeten omdat maatregelen vanuit het ene spoor invloed hebben op de doelen en maatregelen van een ander spoor terwijl zij ook vaak betrekking hebben op hetzelfde gebied. In een werkgroep zijn daarom de raakvlakken tussen deze sporen in beeld gebracht en is verkend waar synergie zit, waar conflicten kunnen ontstaan en hoe die voorkomen kunnen worden. Er is samengewerkt door deskundigen van Rijkswaterstaat, RIZA, Provincie Gelderland, LNV, SBB en Alterra.

Integratie loont de moeite

Op hoofdlijnen gaan de doelstellingen van de KRW, Natura 2000 en Veiligheid in dezelfde richting: alle drie beogen een robuust en natuurlijker riviersysteem. Met name de KRW en Natura 2000 wijzen in één richting: de ecologische doelstellingen van de KRW en de Natura 2000-instandhoudingsdoelen overlappen elkaar gedeeltelijk en zijn in principe goed te combineren. Verder blijkt uit deze verkenning voor de IJssel dat de knelpunten niet zo groot zijn als gedacht. Zonder afstemming liggen echter tal van conflicten op de loer. De doelstellingen van Natura 2000 en veiligheid vereisen, bijvoorbeeld, een zorgvuldige afstemming vanwege mogelijke opstuwing van water door meer natuurlijke vegetatie. Problemen kunnen voorkomen worden door niet alleen te werken op het niveau van de afzonderlijke locaties, maar door al eerder een goede afstemming te realiseren op een hoger schaalniveau, namelijk dat van het riviertraject of de riviertak. Met flexibiliteit, een goede communicatie en regie op dat schaalniveau kunnen de drie sporen elkaar versterken. Het verdient dan ook sterke aanbeveling om voor de realisatie van doelen voor de KRW en Natura 2000, binnen de randvoorwaarde van veiligheid een integrale visie op te stellen en deze vervolgens in een beheerplan uit te werken. Een gezamenlijke gebiedsgerichte uitwerking leidt naar verwachting niet alleen tot synergie, maar ook tot meer resultaat en kostenbesparing. Bovendien vereenvoudigt een integrale aanpak de communicatie met de bewoners van de streek.

Goede organisatie nodig

Bij de gebiedsspecifieke uitwerking van doelen en de vertaling in maatregelenprogramma's is een nauwe samenwerking tussen water- en natuurbeheerders nodig, om conflicterende doelstellingen te vermijden, de mogelijkheden voor synergie

optimaal te benutten en om door communicatie de omgeving te betrekken bij de keuzen. In de verkenning is daartoe een stappenplan geïntroduceerd ter ondersteuning van de afwegingen die gemaakt moeten worden om te komen tot een uitwerking van een beheerplan waarin KRW, Natura 2000 veiligheid en andere doelen en aspecten geïntegreerd worden. De provincie dient deze regierol op te pakken, omdat provincies verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke ordening. Het is wenselijk dat de regie zich niet beperkt tot de planvorming, maar dat ook afspraken worden gemaakt over uitvoering, beheer, monitoring en handhaving.

De juiste locaties kiezen

Bij concrete maatregelen op het gebied van inrichting en beheer kunnen spanningen ontstaan. Het gaat dan met name om de tegenstelling tussen het behoud van bestaande waarden en de ontwikkeling van nieuwe ecologische waarden op specifieke locaties. Het betreft niet alleen spanningen tussen de doelen van de KRW en Natura 2000, ook binnen de doelstellingen van deze richtlijnen kunnen spanningen bestaan. Deze spanning tussen doelstellingen kan worden opgelost door een goede locatiekeuze voor maatregelen en door optimalisering van de inrichting. Oplossing van conflicten op lokaal niveau is veelal mogelijk op het niveau van het gehele riviertraject. Door het ontzien van (locatiegebonden) bestaande waarden en het zoeken van geschikte locaties voor ingrepen kunnen problemen voorkomen worden, en worden doelstellingen complementair. Binnen de grote riviertrajecten is daarvoor voldoende ruimte. Daarbij is het gewenst meer aandacht en ruimte te geven aan de verbeteropgave van Natura 2000 doelen. In vergelijking met de behoudsopgave geeft de verbeteropgave meer mogelijkheden voor afstemming en meekoppeling. De landelijke implementatie moet voldoende ruimte laten voor een geïntegreerde gebiedsspecifieke uitwerking.

Conclusie

Het loont om toe te werken naar een geïntegreerd beheerplan KRW - Natura 2000 binnen de randvoorwaarde van veiligheid. Door afstemming op het niveau van het riviertraject of riviertak kan synergie worden bereikt en kunnen conflicten voorkomen worden. De besluitvorming over een integraal beheerplannen voor de KRW en voor Natura 2000 moet goed georganiseerd worden.

